

ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI – PREFERENCYJNE SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Kto może skorzystać z preferencyjnych składek

Osoby, które **po 24 sierpnia 2005 r.** rozpoczęły prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, przez okres **24 miesięcy kalendarzowych** od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności mogą opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej przez siebie kwoty, nie niższej jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z preferencyjnych zasad opłacania składek nie mogą skorzystać osoby, które:

- w okresie ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych przed dniem rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej prowadziły pozarolniczą działalność,
- wykonują działalność gospodarczą na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Składki na ubezpieczenia od tak ustalonej podstawy wymiaru mogą opłacać jedynie osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych, w tym wspólnicy spółki cywilnej.

Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także **działalność zawodowa** wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Nie ulega więc wątpliwości, że wykonywanie wolnego zawodu (np. adwokata, lekarza) stanowi działalność gospodarczą. Oznacza to, że osoba rozpoczynająca - po uzyskaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej - działalność w zakresie wolnego zawodu, może również opłacać składki od podstawy wymiaru nie niższej niż kwota 30% minimalnego wynagrodzenia.

Z preferencyjnych zasad opłacania składek nie mogą skorzystać wspólnicy spółek jawnych, komandytowych lub partnerskich oraz jednoosobowy wspólnik spółki z o.o., a także twórcy i artyści.

Prawo do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od 30% minimalnego wynagrodzenia przysługuje przez okres 24 miesięcy kalendarzowych.

Przykład 1:

Osoba, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej 15 grudnia 2007 r. i spełnia ww. warunki składki na ubezpieczenia społeczne za okres od 15 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. może opłacać od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30 minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 2:

Osoba, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej 1 grudnia 2007 r. i spełnia ww. warunki składki na ubezpieczenia społeczne za okres od 1 grudnia 2007 r. do 30 listopada 2009 r. może opłacać od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30 minimalnego wynagrodzenia.

Jakim ubezpieczeniom podlega osoba prowadząca działalność

Osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności.

Osoba prowadząca działalność gospodarczą obowiązkowo podlega także ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Natomiast ubezpieczenie chorobowe dla osób prowadzących działalność jest dobrowolne. Podlegają one temu ubezpieczeniu od dnia wskazanego we wniosku o objęcie ubezpieczeniem, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony. Zgłoszenia dokonuje się na formularzu ZUS ZUA.

Zgodnie z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym od 20 września 2008 r., osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Przy czym zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej (zgłoszone do 7 marca 2009 r.) wywiera skutki prawne w zakresie ubezpieczeń społecznych:

- od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca dokonał zgłoszenia zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej,
- do ostatniego dnia miesiąca, w którym przedsiębiorca dokonał zgłoszenia wznowienia wykonywania działalności gospodarczej.

Natomiast zawieszenie działalności zgłoszone od 7 marca 2009 r. wywiera skutki prawne w zakresie ubezpieczeń:

- od dnia w którym rozpoczyna się zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej,
- do dnia poprzedzającego dzień wznowienia wykonywania działalności gospodarczej.

W przypadku wspólników spółki cywilnej, zawieszenie wykonywania działalności w ramach tej spółki skutkuje ustaniem ubezpieczeń społecznych wszystkich wspólników, na podanych wyżej zasadach.

W okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej (tj. okresie niepodlegania ubezpieczeniom w związku z zawieszeniem działalności) osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych:

- podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na zasadach obowiązujących dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą,

- do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych mogą przystąpić w dowolnym momencie w okresie niepodlegania ubezpieczeniom w związku z zawieszeniem wykonywania działalności,
  - objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi następuje na zasadach określonych w art. 14 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony,
  - ustanie dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych następuje na zasadach określonych w art. 14 ust. 2 powołanej wyżej ustawy, tj. od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony albo od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na te ubezpieczenia albo od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom,
- nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu.

Jak rozliczać składki

Od 1 stycznia 2009 r. minimalne wynagrodzenie wynosi 1276 zł, a minimalna podstawa wymiaru składki 382,80 zł (30 % z 1276 zł).

Podstawa ta ulega proporcjonalnemu zmniejszeniu, jeżeli działalność została rozpoczęta lub zakończona w trakcie miesiąca kalendarzowego lub w przypadku gdy prowadzący działalność przez część miesiąca był niezdolny do pracy i spełnia warunki do przyznania zasiłku chorobowego.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Wobec tego osoba rozpoczynająca prowadzenie działalności, która jako podstawę składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe zadeklaruje kwotę 30% minimalnego wynagrodzenia, od tej podstawy będzie naliczała także składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz chorobowe (jeżeli przystąpi do tego ubezpieczenia - ubezpieczenie chorobowe dla osoby prowadzącej działalność jest dobrowolne).

Natomiast składkę na ubezpieczenie zdrowotne należy naliczać i opłacać na ogólnych zasadach, czyli od zadeklarowanej kwoty, nie niższej niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku. Składka na ubezpieczenie zdrowotne jest miesięczna i niepodzielna. Składka ta nie ulega proporcjonalnemu zmniejszeniu w sytuacji, gdy działalność została rozpoczęta lub zakończona w trakcie miesiąca jak również za okres pobierania zasiłków.

Osoby prowadzące działalność gospodarczą mają obowiązek opłacać składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, jeśli wynoszą one w przeliczeniu na okres miesiąca co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę. Oznacza to, że osoba rozpoczynająca prowadzenie działalności gospodarczej (dla której jest to jedyny tytuł do ubezpieczeń) i jako podstawę wymiaru deklarująca 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia nie opłaca składki na Fundusz Pracy, ponieważ jej podstawa wymiaru na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Przykład 3

Osoba rozpoczyna prowadzenie działalności gospodarczej 1 grudnia 2008 r. Jest to jej pierwsza działalność. Działalności nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy. Minimalna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za grudzień wynosi 337,80 zł. Wobec tego składki na ubezpieczenia społeczne wynoszą:

- *na ubezpieczenie emerytalne - $337,80 \text{ zł} \times 19,52 \% = 65,94 \text{ zł}$,*
- *na ubezpieczenie rentowe - $337,80 \text{ zł} \times 6 \% = 20,27 \text{ zł}$,*
- *na ubezpieczenie wypadkowe - $337,80 \text{ zł} \times 1,80 \%^* = 6,08 \text{ zł}$,*
- *na ubezpieczenie chorobowe - $337,80 \text{ zł} \times 2,45 \% = 8,28 \text{ zł}$.*

*stopa procentowa obowiązująca od 1 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2009 r.

Łącznie składki na ubezpieczenia społeczne (wraz z ubezpieczeniem chorobowym) wynoszą 100,57 zł.

Składkę na ubezpieczenia zdrowotne za styczeń należy naliczyć od podstawy 2392,76 zł (75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, wraz z nagrodami z zysku, w III kwartale 2008 r.) x 9% = 215,35 zł.

Przykład 4

Osoba rozpoczyna prowadzenie działalności od 1 marca 2009 r. Jest to jej pierwsza działalność, której nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy.

Składki na ubezpieczenie społeczne za luty wynoszą:

- *na ubezpieczenie emerytalne – 382,80 zł x 19,52% = 74,72 zł,*
- *na ubezpieczenie rentowe – 382,80 zł x 6% = 22,97 zł,*
- *na ubezpieczenie wypadkowe – 382,80 zł x 1,80%* = 6,89 zł,*
- *na ubezpieczenie chorobowe – 382,80 zł x 2,45% = 9,38 zł.*

Łącznie składki na ubezpieczenia społeczne (wraz z dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym) wynoszą 113,96 zł.

Podstawa na ubezpieczenie zdrowotne 2491,57 zł (75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, wraz z nagrodami z zysku, w IV kwartale 2008 r.) x 9% = 224,24 zł.

Jakie dokumenty trzeba złożyć do ZUS

Fakt rozpoczęcia wykonywania działalności należy zgłosić do ZUS, a więc złożyć zgłoszenie płatnika składek oraz zgłosić do ubezpieczeń siebie jako ubezpieczonego.

Zgłoszenia płatnika składek dokonuje się poprzez złożenie formularza:

- ZUS ZFA - zgłoszenie płatnika składek osoby fizycznej lub

Wspólnicy spółki cywilnej są płatnikami składek sami za siebie, składają formularz ZUS ZFA, Zgłoszenie płatnika składa się w terminie **7 dni** od daty powstania obowiązku ubezpieczeń społecznych we właściwej jednostce organizacyjnej ZUS w formie dokumentu pisemnego według ustalonego wzoru albo w formie wydruku z

aktualnego programu informatycznego udostępnionego przez ZUS. Należy do niego dołączyć kopię decyzji urzędu skarbowego o nadaniu numeru NIP i zaświadczenie urzędu statystycznego o nadaniu aktualnego numeru REGON.

Zgłoszenia siebie jako osoby ubezpieczonej do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego i zdrowotnego należy dokonać w terminie **7 dni** od daty powstania obowiązku ubezpieczeń (tj. od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności). W tym celu należy złożyć formularz ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia **05 70 xx**.

Za okres do 31 marca 2006 r. osoba prowadząca działalność rozliczała składki na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne w dokumentach rozliczeniowych z kodem tytułu ubezpieczeń 05 10 xx.

Od 1 kwietnia 2006 r. kod tytułu do ubezpieczeń uległ zmianie. Od 1 kwietnia osoba ta powinna składać dokumenty ubezpieczeniowe z kodem 05 70 xx.

Osoba prowadząca działalność, której kod tytułu do ubezpieczeń uległ zmianie powinna:

- Wyrejestrować się z ubezpieczeń z dotychczasowym kodem tytułu ubezpieczenia (tj. 05 10 xx) – składając formularz ZUS ZWUA i podając jako datę ustania ubezpieczeń 1 kwietnia 2006 r.
- Zgłosić się do ubezpieczeń z nowym kodem tytułu ubezpieczenia od 1 kwietnia 2006r. na formularzu ZUS ZUA/ZUS ZZA

05 70 xx – osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia

Przykład: od 2 stycznia 2006 r. osoba prowadzi działalność gospodarczą i opłaca składki od 30 % minimalnego wynagrodzenia, składając deklarację rozliczeniową z kodem tytułu do ubezpieczeń 05 10 xx. Od 1 kwietnia 2006r. osoba ta powinna wyrejestrować się z wszystkich ubezpieczeń do których była zgłoszona składając formularz ZUS ZWUA (z kodem tytułu do ubezpieczeń 05 10 xx) podając jako datę ustania ubezpieczeń 01.04.2006, oraz złożyć formularz ZUS ZUA z nowym kodem tytułu do ubezpieczeń 05 70 xx podając jako datę powstania obowiązku ubezpieczeń 01.04.2006.

W jakim terminie składać dokumenty rozliczeniowe i opłacać składki

Składki na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne osoba samodzielnie prowadząca działalność gospodarczą wykazuje wyłącznie w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA. Deklarację powinna złożyć do **10. dnia** danego miesiąca za poprzedni miesiąc. W tym terminie powinny być również opłacone składki. Jeżeli osoba prowadząca działalność jest płatnikiem składek również za inne osoby, np. za zatrudnionych pracowników lub zleceniobiorców, dokumenty rozliczeniowe składa i składki opłaca w terminie **do 15. dnia** danego miesiąca za miesiąc poprzedni.

Od 1 czerwca 2006 r. osoby prowadzące działalność - opłacające składki wyłącznie za siebie (lub za osoby współpracujące) od 30 % minimalnego wynagrodzenia - są zwolnione z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji lub raporcie zadeklarowały jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne 30 % minimalnego wynagrodzenia, a na ubezpieczenie zdrowotne kwotę minimalnej podstawy wymiaru składek tj. 75 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Osoby te są zwolnione z obowiązku składania dokumentów rozliczeniowych za kolejny miesiąc także wówczas, gdy zmiana w stosunku do miesiąca poprzedniego jest spowodowana wyłącznie zmianą minimalnego wynagrodzenia lub przeciętnego wynagrodzenia.

Jak wyrejestrować działalność gospodarczą

Gdy zainteresowany zaprzestał prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej (co oznacza, że faktycznie nie wykonuje żadnych czynności związanych z prowadzeniem tej działalności) wyrejestrowuje siebie:

- jako ubezpieczonego – na formularzu ZUS ZWUA (wyrejestrowanie z ubezpieczeń),
- jako płatnika składek – na formularzu ZUS ZWPA (wyrejestrowanie płatnika składek).